

DE RECENTE GODSDIENSTDECRETEN VAN DE VOLKSREPUBLIC CHINA NADER VERKLAARD

Prof. Dr. J. Hanenburg¹

I. AANTEKENINGEN BIJ DE DECREETTEKSTEN

A. ACHTERGRONDEN VAN DECRETEN N° 144 EN 145

China heeft drie typische golven van missie- en zendingsvervolgging gekend. De eerste golf werd gestuwd door vreemdelingenhaat/vreemdelingenangst; deze golf is ook de onderstroom van de twee volgende golven. De tweede golf werd gestuwd door de communistische verwerping van elke godsdienst². De derde golf wordt gestuwd door politiek zelfbehoud.

1. Tot de eerste golf reken ik alle vervolgingen tot en met de moordpartijen van de zogenaamde bokkers.

In de jaren 1664-665 werden Schall en andere missionarissen in Peking na een lastercampagne aan een proces onderworpen, dat uiteindelijk, na veroordelingen tot doodstraffen en gevangenisstraffen, voor hen persoonlijk goed afliep, maar wel tot gevolg had dat alle missionarissen, met uitzondering van vier paters-sterrewachters, uit Peking werden verbannen³.

In 1724 werden de christenen, *in casu* katholieken, aan een algemene vervolging onderworpen, toen K. Yong Zheng de christelijke leer buiten de wet stelde, de missionarissen gebood het land te verlaten (ook nu mochten de paters-sterrewachters weer blijven), Chinese christenen verplichtte hun geloof

¹ De auteur is verbonden aan de faculteit kerkelijk recht van de K.U. Leuven.

² LENIN, *Over de verhouding van de arbeiderspartij ten opzichte van de godsdienst*, in: *Over religie*, p.17 : "De filosofische grondslag van het marxisme vormt, zoals Marx en ook Engels herhaaldelijk hebben verklaard, het dialectische materialisme, dat de historische tradities van het materialisme van de 18de eeuw in Frankrijk, alsmede die van Feuerbach (eerste helft van de 19de eeuw) in Duitsland in hun volle omvang heeft overgenomen - een materialisme dat absoluut atheïstisch is en vijandig staat tegenover elke godsdienst."; *ibidem*, p.20: "Marxisme is materialisme. Het staat als zodanig even medogenloos vijandig tegenover de godsdienst als het materialisme van de Encyclopedisten van de 18de eeuw of het materialisme van Feuerbach."

³ Blondeau p.225-253; Golvers-Libbrecht, p.62-64

te verzaken, en kerken en kerkelijke bezittingen in beslag liet nemen en voor wereldse doeleinden bestemde⁴.

In 1900 zijn in totaal 2418 buitenlandse missionarissen (bisschoppen, priesters en zusters), Chinese seminaristen en Chinese huisbedienden van de missionarissen door de bokkers vermoord.

2. Tot de tweede golf reken ik de vervolgingen in de gebieden waar sinds de twintiger jaren de communisten aan de macht kwamen.

De Chinese communistische partij volgde de leer van Marx en Engels⁵, en het beleid van Lenin⁶ ten aanzien van de godsdienst. De saillante punten

⁴ Cambridge History of China, vol.10, I p.545

⁵ MARX/ENGELS, *Manifest*, p.14: "Die Gesetze, die Moral, die Religion sind für ihn [den Proletarier] ebenso viele bürgerliche Vorurteile, hinter denen sich ebenso viele bürgerliche Interessen verstecken."; *ibidem*, p. 22/23 : "Als die alte Welt im Untergehen begriffen war, wurden die alten Religionen von der christlichen Religion besiegt. Als die christlichen Ideen im 18. Jahrhundert den Aufklärungsideen unterlagen, rang die feudale Gesellschaft ihren Todeskampf mit der damals revolutionären Bourgeoisie. Die Ideen der Gewissens- und Religionsfreiheit sprachen nur die Herrschaft der freien Konkurrenz auf dem Gebiete des Wissens aus."

MARX, geciteerd in : *Der Marxismus*, p.62: "Das religiöse Elend ist in einem der Ausdruck des wirklichen Elends und in einem die Protestation gegen das wirkliche Elend. Die Religion ist der Seufzer der bedrängten Kreatur, das Gemüt einer herzlosen Welt, wie sie der Geist losloser Zustände ist. Sie ist das Opium des Volks."

ENGELS, *Anti-Dühring*, p.27 : "... daaruit bleek dat *alle* geschiedenis tot nu toe de geschiedenis van klassenstrijd was geweest, dat deze elkander bestrijdende maatschappelijke klassen telkens voortspuiten uit de produktie- en verkeersverhoudingen, kortom uit de *economische* verhoudingen van hun tijd; dat derhalve steeds de economische structuur van de maatschappij de werkelijke grondslag vormt waaruit de gehele bovenbouw van de juridische en politieke instellingen, evenals van de religieuze, filosofische en andere voorstellingswijzen van elk historisch tijdperk in laatste instantie is te verklaren." "iedere godsdienst [is] niets anders dan de fantastische weerspiegeling in de hoofden der mensen van die uiterlijke machten die hun dagelijks bestaan beheersen, een weerspiegeling waarbij de aardse machten de vorm van bovenaardse aannemen."; *ibidem*, p. 360-364: "wanneer de maatschappij door inbezitting en planmatig beheer van de gezamenlijke produktiemiddelen zichzelf en al haar leden heeft bevrijd uit het knechtschap waarin zij thans door deze produktiemiddelen - die zij zelf hebben voortgebracht, maar die als overweldigende vreemde macht tegenover hen staan - zijn gebracht; wanneer dus de mens niet alleen meer wikt, maar ook beschikt, dan eerst verdwijnt de laatste vreemde macht die zich nu nog in de godsdienst weerspiegelt, en daarmee verdwijnt ook de religieuze weerspiegeling zelf, om de eenvoudige reden, dat er dan niets meer te weerspiegelen is."

⁶ LENIN, *Socialisme en godsdienst*, in : Over religie, p.6 "Het verklaren van de godsdienst tot een privé-zaak - met die woorden wordt gewoonlijk de houding van de socialisten ten opzichte van de godsdienst uitgedrukt. Maar men moet de betekenis van deze woorden nauwkeurig definiëren, opdat ze geen misverstanden kunnen doen ontstaan. Wij eisen, dat de godsdienst met betrekking tot de staat een privé-zaak is, maar we kunnen de godsdienst in geen geval tegenover onze partij als een privé-zaak beschouwen."; *ibidem*, p.8 : "Voor de partij van het socialistische proletariaat is de godsdienst geen privé-zaak. Onze partij is een verbond van klassebewuste,

daarvan zijn dat 1° de godsdienst een historisch fenomeen is, verbonden aan maatschappelijk-economische levensomstandigheden, 2° een uiting is van de economische onderontwikkeling van de maatschappij en/of achterlijkheid van personen, 3° dat de religie zal verdwijnen naarmate de maatschappij zich economisch ontwikkelt en de mensen zelfstandiger en helderder gaan denken, 4° dat dus enerzijds gewerkt moet worden aan de economische ontwikkeling van de maatschappij, en anderzijds aan de "opvoeding" van de personen.

Op die "opvoeding" stortte zich de atheïstische partijpropaganda gericht op elk individu, afzonderlijk of in groep, met verplichte studiebijeenkomsten in school of fabriek, met "heropvoeding" in kampen, via massacampagnes, of gevangenisstraffen enz..

Daarnaast werd het godsdienstig leven op alle mogelijke wijzen tegengewerkt onder andere door 1° de godsdienstige organisaties los te weken van hun buitenlandse contacten en bronnen (de "drie-zelf beweging" ⁷, 2° de godsdienstige organisaties aan leiding en toezicht door "bureaus voor godsdienst-zaken" van partij en staat te onderwerpen, 3° priesters en andere godsdienstige leiders te verplichten tot "productieve arbeid" waardoor ze minder tijd voor godsdienstige activiteiten hadden, 4° kerken en kerkelijke bezittingen in beslag te nemen en om te bouwen tot "productie-eenheden".

Dat leidde dus tot vervolging van zowel binnen- als buitenlandse bisschoppen, priesters en zendelingen als van binnenlandse christenen, van islamieten en hun imams, en in mindere mate van boeddhistische en taoïstische monniken en leraren.

progressieve strijders voor de bevrijding van de arbeidersklasse. Zulk een verbond kan en mag niet onverschillig staan tegenover onbewustheid, onwetendheid en het obscurantisme in de vorm van religieus geloof. Wij eisen de volledige scheiding tussen Kerk en staat om met zuiver geestelijke en alleen maar geestelijke wapens, met onze pers, met ons woord tegen de religieuze nevel te kunnen vechten. We hebben namelijk ons verbond, de Russisch Sociaal-Democratische Arbeiderspartij, onder andere juist opgericht voor een dergelijke strijd tegen elke vorm van religieus dom houden van de arbeiders. Voor ons is de ideologische strijd geen privé-zaak, maar een aangelegenheid van de gehele partij, van het gehele proletariaat."

Tot zover de fundamentele overeenkomst van de opvattingen ten aanzien van de godsdienst van de Chinese Communistische Partij met deze van Lenin. De tactische afhankelijkheid van Lenin blijkt uit de vergelijking van de volgende passage in *LENIN, Socialisme en godsdienst*, in : Over religie, p.6: "Het moet een ieder vrijstaan onverschillig welke godsdienst aan te hangen, of ook geen enkele godsdienst te erkennen, d.w.z. atheïst te zijn.", met het artikel over de "godsdienstvrijheid" zoals dat voorkwam in resp. de Chinese grondwetten van 1975 (art.28) en 1978 (art.46) : "Burgers hebben de vrijheid een godsdienst aan te hangen, en de vrijheid niet een godsdienst aan te hangen en het atheïsme te propageren."

⁷ De "drie-zelf beweging" betreft prediking, leiding en financiering op eigen kracht en met eigen krachten, d.w.z. zonder buitenlandse inmenging in de vorm van missionarissen of financiële ondersteuning. Een reactie op de drie-zelf beweging van pauselijke kant volgde met de encycliciek van PIUS II, *Ad Apostolorum Principis*, 29 juni 1958. Andere pauselijke documenten met reacties op het Chinese communisme in : ELMER E.WURTH, *Papal documents related to the new China 1937-1984*, Maryknoll, Orbis Books, 1985, xii + 181 pp.

Vervolgelingen die behalve hun persoon, ook de bezittingen en gebouwen van hun godsdienst trof. Deze golf vond haar hoogtepunt in de Grote Proletarische Culturele Revolutie, en is daarna geleidelijk weggeëbd. Met zo nu en dan nog een hoge rug ter ondersteuning van de derde golf.

3. De derde golf is opgekomen in het begin van de tachtiger jaren, en na 1989 (na het "Tien'anmen-incident") steeds hoger opgestuwd.

a. De invloed van de economische hervormingen :

Door de economische hervormingen had het volk, in het bijzonder het boerevolk in de landelijke gebieden, meer geld in handen gekregen, wat tot meer macht aan het volk leidde, omdat met het geld ambtenaren en partijbonzen konden worden omgekocht. Dat had onder andere tot gevolg dat her en der tempels werden herbouwd of nieuwe tempels en tempeltjes opgericht, familiegraven werden hersteld of aangelegd, kerken en kloosters nieuw leven kregen, godsdienstige plechtigheden hernamen. Daar trachtten partij en regering al sinds 1982 een eind aan te maken.

De Derde Voltallige Zitting van het Centraal Comité van het Elfde Partijcongres publiceerde op 31 maart 1982 een uitvoerig document, "*Fundamenteel standpunt en beleid inzake de godsdienstkwestie tijdens de socialistische periode van ons land*", waarin het toenmalig basisbeleid van de partij met betrekking tot de godsdienst werd vastgelegd.

In het hoofdstuk over gebouwen voor de godsdienst wordt in dit document het gebruik van andere financiële middelen dan staatsubsidies voor herstel van zulke gebouwen verboden, met name de districten of collectieven mogen daar geen geld voor uitgeven, tevens wordt gewaarschuwd tegen het ongeregeld bouwen en herstellen van tempels in de dorpen.

In het hoofdstuk over de internationale betrekkingen van de Chinese godsdiensten in hetzelfde document krijgen het Vaticaan en de Protestantse zendingsgenootschappen het scherpe verwijt reactionaire, imperialistische groepen te zijn, die voortdurend pogingen ondernemen "naar China terug te keren". De partij wil zich daar vastberaden tegen verzetten. Chinese religieuze leiders moeten buitenlanders en buitenlandse organisaties weren, mogen geen beroep doen op hun financiële hulp of fondsen. Van de buitenlandse gelovigen mogen wel de gebruikelijke bijdragen in ontvangst worden genomen.

Een artikel in de Nanfang Ribao van 5 Juni 1983 fulmineert tegen het bouwen van grote aantallen tempels in communes en productiebrigades, waarvoor materiaal, arbeid en geld werd verkwest. Ook werden scholen,

medische centra en kantoren van productiebrigades en teams "overgenomen" om ze weer als tempel in te richten. Dat alles ging dan ook nog eens gepaard met feesten. Tot overmaat van ramp trokken deze tempels dan weer "tovenaars" en "tovenaressen" als bewoners aan, die de mensen geld afpersten of "anders krijg je geen zoon"⁸.

Een circulaire, *d.d.* 29 december 1985, van het Partijcomitee van Shanxi richtte zich tegen buitensporigheden en verspillingen ter gelegenheid van religieuze feesten. De circulaire verbiedt het houden van recepties voor Nieuwjaar en het Lentefeest (behalve in het leger en voor buitenlandse gasten en overzeese Chinezen); ook mogen leidende kaderleden geen geld afpersen van de lagere kaders, en de lagere kaders mogen geen banketten aanrichten voor de hogere of hen geschenken geven. Overigens treffen die voorschriften ook feesten ter gelegenheid van verloving en huwelijk⁹.

Een artikel in de *Remmin Ribao* van 1 juni 1987 behandelt hetzelfde verschijnsel : het bouwen van grote aantallen tempels, onder andere voor de regengod¹⁰, en het aanleggen van betonnen graven zelfs door jonge mensen, terwijl de scholen er verwaarloosd bijstaan¹¹.

Het "*Provinciaal Reglement van Kanton betreffende het Administratief Toezicht op Gebouwen voor Godsdienstige Activiteiten*", december 1988, dat in 33 artikels behalve regels voor de gebouwen ook regels stelt voor de seminaries, de inhoud van de daar gegeven cursussen, en voor alle godsdienstige activiteiten, financiën en godsdienstig personeel (bisschoppen enz.)¹².

In decreet n°145, waarin veel regels gelijkenis vertonen met het provinciale reglement van Kanton, is dat alles nu nationaal geregeld.

b. De invloed van de openstelling :

Om de macht van de partijtop over haar leden, over staat, regering en bevolking te handhaven, werd als afleidingsmaneuver besloten tot het op grote schaal openstellen van het land voor buitenlandse bedrijven en hun deskundigen.

Dat heeft kennelijk geleid tot een verschijnsel dat reeds eerder in beperktere vorm voorkwam, namelijk dat buitenlandse godsdienstige organisaties (kerken, zendings- en missiewerken) hun mensen naar China stuurden

⁸ MacInnis p.88-89

⁹ MacInnis p.87-89

¹⁰ als beschermheer tegen droogterampen

¹¹ MacInnis p.88-89

¹² MacInnis p.45-49

als expert, bijvoorbeeld als leraar Engels, om de situatie op te nemen en contacten te leggen met Chinese geloofsgenoten.

Nu heten ook ondernemingen die eigendom zijn van godsdienstige organisaties of groepen, bijvoorbeeld van de Mormonen (*Novell*, dat recentelijk Wordperfect opsloopte, is eigendom van de Amerikaanse Mormonenkerk), hun zendelingen als experts van hun bedrijf naar China te sturen.

Voorts sturen vooral Amerikaanse zendingsgenootschappen weer groepjes zendelingen naar China. Bij ontdekking worden ze uitgezet naar Hong Kong. Maar het scheen in Chinese ogen toch een te groot gevaar te worden voor hun binnenlandse machtspolitiek.

Vandaar dat de godsdienstige activiteiten van buitenlanders en buitenlandse organisaties nu aan banden worden gelegd. Het desbetreffend decreet N° 144 richt zich op de eerste plaats tegen westerlingen, maar wordt eveneens gebruikt om godsdienstige activiteiten van overzeese Chinezen, Chinezen van Taiwan, Hong Kong en Macao te beperken.

B. ONTLEDING VAN DECREET N° 144

Dertien artikels regelen in een losse structuur de internationale relaties op religieus gebied tussen Chinese en buitenlandse gelovigen en godsdienstige leiders, de uitoefening van hun godsdienst door buitenlanders in China, de kruiselingse participatie van buitenlanders en Chinezen in China aan elkaars godsdienstige plechtigheden, enz..

Artikel 1 bepaalt het doel van de Regels, namelijk enerzijds de godsdienstvrijheid van buitenlanders in China te beschermen (cf. GW art.32 juncto 36), en anderzijds de Chinese belangen te vrijwaren.

Het eerste doel, bescherming van de godsdienstvrijheid van buitenlanders omvat 1° toestaan van vriendschappelijke betrekkingen met Chinese godsdienstige organisaties en van wetenschappelijke uitwisselingen (artikel 2), 2° deelneming aan godsdienstige activiteiten van Chinese godsdienstige organisaties, in Chinese gebouwen uitleg geven over hun religie (artikel 3) en uitnodigen van godsdienstige organisaties om plechtigheden van buitenlandse godsdiensten bij te wonen (artikel 5), 3° het recht godsdienstige lectuur en geluid- en beeldmateriaal mee te nemen naar China (artikel 6 lid 1), en 4° mensen aan werven voor opleiding tot godsdienstleraar of -administrateur en het recht op Chinese seminaries te studeren of er voordrachten te houden (artikel 7).

Het tweede doel, bescherming van de Chinese belangen, wordt bereikt door de meeste van de bovengenoemde rechten aan beperkingen te onderwerpen.

Zo mogen buitenlanders alleen uitleg geven over de eigen religie als zij daartoe zijn uitgenodigd door een Chinese godsdienstige vereniging op ten minste het niveau van de provincie (artikel 3). Zij mogen hun godsdienstige activiteiten organiseren, maar alleen voor buitenlanders, en uitsluitend in daarvoor door een bureau godsdienstzaken goedgekeurd gebouw (artikel 4). Religieuze lectuur *etcetera* mag worden meegebracht, maar uitsluitend voor eigen gebruik (het meerdere wordt door de douane in beslag genomen¹³) en ook alleen voor zover de inhoud niet schadelijk wordt geacht (artikel 6). Aanwerving van godsdienstleraars mag slechts gebeuren volgens (onbekende?) Chinese voorschriften (artikel 7). Buitenlanders mogen in China geen zendings- of missiewerk doen (artikel 8).

Overtredingen worden gestraft op drie niveaus, naargelang de aard en ernst van de overtreding : waarschuwingen door het bureau godsdienstzaken, of als het een administratieve overtreding is een administratieve straf door de organen van de openbare veiligheid, of als het een misdrijf is een criminele straf door de gerechtelijke organen.

De toepassing van het reglement betreft niet alleen buitenlandse personen, maar ook buitenlandse organisaties (artikel 10), en overzeese Chinezen en bewoners van respectievelijk Taiwan, Hong Kong en Macao.

Interpretatie van de Regels gebeurt op het hoogste niveau, namelijk door het Bureau Godsdienstzaken van de Staatsraad (artikel 12). De Regels zijn met onmiddellijke ingang in werking getreden (artikel 13).

C. ONTLEDING VAN DECREET N° 145

De twintig artikelen van dit reglement vertonen een duidelijker structuur. Artikel 1 bepaalt het doel van dit reglement. Normale godsdienstige activiteiten¹⁴ (vgl. Artikel 36 lid 2 G.W.), wettige rechten en belangen van

¹³ Volgens Chinese statistieken werden in 1989 in totaal 240.000 religieuze boeken en 3332 religieuze video's in beslag genomen, en in de eerste twee maanden van 1990 alleen al 36.000 boeken en 1061 video's (*Kerk en Leven* 30 mei 1991).

¹⁴ De term "normale godsdienstige activiteiten" wordt niet nader gedefinieerd. Volgens teksten uit 1979 en 1985 zijn dit vormen van godsdienstige activiteiten in gebouwen bestemd voor de godsdienst, zoals het opdragen van missen, schriftlezing, gebeden, prediking, doop, verbranding

de gebouwen waarin die activiteiten plaatsvinden zullen worden beschermd en het beheer van de gebouwen worden vergemakkelijkt. Artikel 2 lid 1 definieert het "gebouw voor godsdienstige activiteiten"¹⁵.

Dan volgt het registratierecht : voor gebouwen (artikel 2 lid 2, art.9, vgl. artikel 14) en voor personen in de gebouwen (artikel 5). De regeling en bescherming van het beheer van de gebouwen staat in de artikelen 3, 4, 11, 12. De regeling van de financiën en eigendommen is opgenomen in artikel 6 en artikelen 8 tot en met 10. Handel in religiosa om inkomsten te verwerven, staat in artikel 7. Het toezicht op de uitvoering van het Reglement en de verschillende soorten sancties op overtreding zijn geregeld in artikel 13, artikelen 14-16, artikel 17. Lokale regeling van de uitvoering van het Reglement is (alleen) toegestaan aan volksregeringen op provinciaal niveau (artikel 18). Interpretatie van het Reglement gebeurt ook hier op het hoogste niveau (artikel 19), en ook dit stukje wetgeving is onmiddellijk van kracht geworden (artikel 20).

van wierook, verering van beelden, alsook godsdienstige activiteiten in familiekring of kloosters zoals theologische studie, meditatie, vasten, vegetarische maaltijden, het mijden van varkensvlees, en dergelijke. Daar tegenover zijn "niet-normaal" zulke bijgelovige activiteiten als verering van de voorouders, het bidden tot de goden van hemel, aarde, rijkdom, enz. , en voorts alle activiteiten van sjamanen en tovenaars zoals regenmaken, voorspellingen, feng-shui, wondermiddeltjes tegen kwalen, enz. (MacInnis p.32-34, p.100-102).

¹⁵ De definitie is vooral van belang omdat publieke godsdienstige activiteiten alleen in deze gebouwen mogen plaatsvinden : straatpreken of op straat uitdelen van godsdienstige prentjes, pamfletten, tractaatjes of bijbels is niet toegestaan (MacInnis p.100).

II. VERTALING VAN DE DECRETEN

A. DECRET N° 144 VAN DE STAATSRAAD

De "Regels voor de godsdienstige activiteiten van buitenlanders op het grondgebied van de Volksrepubliek China" wordt bij deze afgekondigd, en treedt in werking op de dag van afkondiging.

De premier Li Peng, 31 januari 1994

REGELS VOOR DE GODSDIENSTIGE ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDERS OP HET GRONDGEBIED VAN DE VOLKSREPUBLIC CHINA

Artikel 1 Deze regels zijn, op basis van de Grondwet, vastgesteld om de godsdienstvrijheid van buitenlanders op het grondgebied van de Volksrepubliek China te waarborgen en het algemeen belang te beschermen.

Artikel 2 De Volksrepubliek China respecteert de godsdienstvrijheid van vreemdelingen op haar grondgebied, en beschermt de vriendschappelijke betrekkingen die buitenlanders op religieus gebied onderhouden met Chinese godsdienstige milieus, en de cultureel-wetenschappelijke uitwisseling op religieus gebied tussen buitenlanders en Chinese godsdienstige milieus.

Artikel 3 Buitenlanders mogen deelnemen aan godsdienstige activiteiten in boeddhistische kloosters en tempels, taoïstische kloosters en tempels, moskeeën, kerken van Katholieken of Protestanten, en andere gebouwen voor godsdienstige activiteiten op Chinees grondgebied. Op uitnodiging van godsdienstige verenigingen van ten minste het niveau van provincies, gewesten met zelfbestuur en onmiddellijk onder de centrale regering staande steden, mogen buitenlanders in Chinese gebouwen voor godsdienstige activiteiten uitleg geven over hun heilige Schriften en over hun leer.

Artikel 4 Buitenlanders mogen, in gebouwen die daarvoor zijn goedgekeurd door het bureau godsdienstzaken van de volksregering op districtsniveau of hoger, godsdienstige activiteiten voor buitenlanders organiseren.

Artikel 5 Buitenlanders mogen in China Chinese godsdienstleraren en Chinese godsdienstadministrateurs uitnodigen bij doop-, huwelijks- en begrafenisplechtigheden, op bijeenkomsten voor boeddhistische of taoïstische rituele handelingen, en voor andere dergelijke godsdienstige plechtigheden die zij organiseren.

Artikel 6 Buitenlanders die naar China komen, mogen godsdienstig drukwerk, godsdienstig geluids- en beeldmateriaal en andere religieuze gebruiksvoorwerpen meenemen voor eigen gebruik; nemen zij daar meer van mee, dan wordt gehandeld volgens de regels ter zake van de Chinese douane. Het is verboden godsdienstig drukwerk of geluids- of beeldmateriaal mee te nemen waarvan de inhoud schadelijk is voor het algemeen Chinees maatschappelijk belang.

Artikel 7 Als buitenlanders in China mensen aanwerven voor een opleiding in het buitenland tot godsdienstleraar of godsdienstadministrateur, of op Chinese seminaries studeren en voordrachten houden, wordt gehandeld volgens de Chinese bepalingen ter zake.

Artikel 8 Buitenlanders die in China godsdienstige activiteiten ondernemen, moeten de wetten, verordeningen en reglementen van China naleven; zij mogen in China geen godsdienstige organisaties oprichten, geen religieuze bestuursorganen instellen, geen gebouwen voor de godsdienstige activiteiten oprichten, en geen seminaries openen, zij mogen geen bekeerlingen maken onder Chinese burgers, zij mogen geen godsdienstleraars of godsdienstadministrateurs aanstellen, of ander zendings- of missioneringswerk doen.

Artikel 9 Als een buitenlander in strijd met deze voorschriften godsdienstige activiteiten verricht, moet het bureau godsdienstzaken van de volksregering op districtsniveau of hoger, en andere betrokken departementen, een waarschuwing geven en er een eind aan maken; als de handeling een overtreding is van de regels voor buitenlanders bij het binnenkomen en verlaten van het land of een overtreding van de regels voor de openbare orde, dan leggen organen van de openbare veiligheid, op grond van de wet, een straf op; als het een misdrijf is, dan stellen de gerechtelijke organen een onderzoek in naar de strafrechtelijke verantwoordelijkheid.

Artikel 10 Deze regels zijn ook van toepassing op godsdienstige activiteiten op het grondgebied van de Volksrepubliek China van buitenlandse organisaties.

Artikel 11 Godsdienstige activiteiten verricht op Chinees grondgebied door in het buitenland wonende Chinese burgers, op het vasteland door inwoners van Taiwan, of in het binnenland door inwoners van Hong Kong of Macau, worden behandeld onder verwijzing naar deze regels.

Artikel 12 Het Bureau Godsdienstzaken van de Staatsraad is verantwoordelijk voor de uitleg van deze regels.

Artikel 13 Deze regels treden in werking op de dag van hun afkondiging.

vertaald uit : *Fazhi Ribao*, 1994 nian 2 yue 6 ri, di 3104 qi, 2

B. DECREET N° 145 VAN DE STAATSRAAD

Het "Reglement op de plaatsen bestemd voor godsdienstige activiteiten" wordt bij deze afgekondigd, en treedt in werking op de dag van afkondiging.

De premier Li Peng, 31 januari 1994

REGLEMENT OP DE GEBOUWEN BESTEMD VOOR GODSDIENSTIGE ACTIVITEITEN

Artikel 1 Dit reglement is, op basis van de Grondwet, vastgesteld om normale godsdienstige activiteiten te beschermen, om de wettige rechten en belangen te verdedigen van de gebouwen bestemd voor godsdienstige activiteiten, en het beheer van deze gebouwen te vergemakkelijken.

Artikel 2 Onder "gebouwen bestemd voor godsdienstige activiteiten" verstaat dit reglement boeddhistische kloosters en tempels, taoïstische kloosters en tempels, moskeeën, kerken van katholieken en protestanten, en andere permanente gebouwen waar godsdienstige activiteiten worden georganiseerd.

Gebouwen die worden opgericht voor godsdienstige activiteiten, moeten worden geregistreerd. De registratieprocedure wordt vastgesteld door het Bureau Godsdienstzaken van de Staatsraad.

Artikel 3 Een gebouw bestemd voor godsdienstige activiteiten wordt door het beheersorgaan van dit gebouw zelfstandig beheerd. Zijn wettige rechten en belangen, en de normale godsdienstige activiteiten binnen dit gebouw, worden beschermd door de wet. Organisaties noch personen mogen daar inbreuk op maken of tussenbeide komen.

Artikel 4 Voor gebouwen bestemd voor godsdienstige activiteiten moet een beheerssysteem worden opgezet. Als in gebouwen bestemd voor godsdienstige activiteiten, godsdienstige activiteiten plaatsvinden, moeten de wetten, en de verordeningen en reglementen, worden nageleefd. Niemand mag deze gebouwen gebruiken voor activiteiten die de eenheid van de staat, de nationale eendracht of de sociale stabiliteit ondermijnen, de gezondheid van de burgers schaden, of het onderwijssysteem van de staat tegenwerken.

Gebouwen bestemd voor godsdienstige activiteiten zijn niet onderworpen aan controle door buitenlandse organisaties of personen.

Artikel 5 Personen die permanent of tijdelijk verblijven in gebouwen bestemd voor godsdienstige activiteiten, moeten de regels op de administratie van de huisgezinsregistratie naleven.

Artikel 6 Gebouwen bestemd voor godsdienstige activiteiten mogen vrijwillig gegeven aalmoezen, geschenken en geldelijke bijdragen aannemen van de gelovigen.

Giften die gebouwen bestemd voor godsdienstige activiteiten ontvangen van buitenlandse organisaties of personen, moeten worden behandeld volgens de desbetreffende voorschriften van de staat.

Artikel 7 Het beheersorgaan van een gebouw bestemd voor godsdienstige activiteiten mag in het gebouw religieuze voorwerpen, religieuze kunst en religieuze boeken en tijdschriften verkopen.

Artikel 8 Eigendommen en inkomsten van het gebouw bestemd voor godsdienstige activiteiten worden door het voornoemde beheersorgaan beheerd en gebruikt; geen enkele werkeenheid en geen enkel persoon mag zich die toeëigenen, of zonder tegenprestatie een andere bestemming geven.

Artikel 9 Sluiting of samenvoeging van gebouwen bestemd voor godsdienstige activiteiten moet, bij het orgaan waar zij geregistreerd stonden, worden geregistreerd; hun eigendommen moeten worden geregeld volgens de desbetreffende bepalingen van de staat.

Artikel 10 Voor gronden, bergbossen, huizen en andere eigendommen, die beheerd worden door, of in gebruik zijn bij een gebouw bestemd voor godsdienstige activiteiten, krijgt het beheersorgaan van dat gebouw, of een godsdienstige vereniging onder dat orgaan ressorterend, overeenkomstig de bepalingen van de staat ter zake, een eigendomsbewijs.

Opeising door de staat van gronden, bergbossen, huizen en andere eigendommen, die beheerd worden door, of in gebruik zijn bij, een gebouw bestemd voor godsdienstige activiteiten, gebeurt in overeenstemming met de Wet van de Volksrepubliek China op het Grondbeheer en verdere bepalingen van de staat ter zake.

Artikel 11 De werkeenheid of de persoon die binnen het terrein van een gebouw voor godsdienstige activiteiten, een gebouw optrekt of herbouwt, een handelszaak of een netwerk van dienstverlenende bedrijven opricht, of een uitstalling of tentoonstelling inricht, film- of televisieopnamen maakt, of andere dergelijke activiteiten verricht, moet na toestemming te hebben gevraagd en gekregen van het beheersorgaan van het betrokken gebouw en

van het bureau godsdienstzaken van de volksregering op districtsniveau of hoger, bij het betrokken Bureau nog de formaliteiten afhandelen.

Artikel 12 Een gebouw bestemd voor godsdienstige activiteiten dat geklasseerd is als “wegens haar culturele rijkdommen beschermd gebouw”, of dat gelegen is in een gebied dat beroemd is wegens zijn natuurschoon of zijn historische bezienswaardigheden, moet overeenkomstig de bepalingen van de wetten, verordeningen en reglementen zijn culturele rijkdommen beheren en beschermen, en het milieu beschermen, en aanwijzingen en toezicht van de betrokken departementen aanvaarden.

Artikel 13 De bureaus godsdienstzaken van de volksregeringen op districtsniveau en hoger geven aanwijzingen voor de uitvoeringsmodaliteiten van dit reglement en houden toezicht op de uitvoering.

Artikel 14 Als een gebouw bestemd voor godsdienstige activiteiten de bepalingen van dit reglement overtreedt, kan het bureau godsdienstzaken van de volksregering op districtsniveau of hoger, volgens de ernst van het geval, als straf een waarschuwing geven, de activiteiten doen stopzetten, of de registratie doorhalen. Als het een bijzonder ernstig geval betreft, kan het bureau aan de volksregering van hetzelfde niveau vragen een verbod op te leggen.

Artikel 15 Als de overtreding van de bepalingen van dit reglement neerkomt op een handeling in strijd met de voorschriften van de openbare orde, leggen de organen van de openbare orde een straf op overeenkomstig de bepalingen ter zake in het Reglement van de Volksrepubliek China op de Administratieve Straffen ter Verzekering van de Openbare Veiligheid. Als het een misdrijf zou zijn, stellen de gerechtelijke organen een onderzoek overeenkomstig de wet in naar de strafrechtelijke verantwoordelijkheid.

Artikel 16 Als de betrokkenen het niet eens zijn met de beslissing een administratieve straf op te leggen, mogen zij overeenkomstig de bepalingen van de wetten, verordeningen en reglementen administratieve herziening vragen of een administratieve rechtsvordering instellen.

Artikel 17 Als in strijd met de bepalingen van dit reglement, de wettige rechten en belangen worden geschonden van gebouwen bestemd voor godsdienstige activiteiten, vraagt het bureau godsdienstzaken van de volksregering op districtsniveau of hoger aan de volksregering van hetzelfde niveau bevel te geven de schendingen stop te zetten; als economische schade is ontstaan, moet deze worden vergoed in overeenstemming met de wet.

Artikel 18 Volksregeringen van provincies, gewesten met zelfbestuur of onmiddellijk onder de centrale regering staande steden, mogen op grond van dit reglement in samenhang met de feitelijke situatie in hun gebied, regels vaststellen voor de wijze van uitvoering.

Artikel 19 Het Bureau Godsdienstzaken van de Staatsraad is verantwoordelijk voor de uitlegging van dit reglement.

Artikel 20 Dit reglement treedt in werking op de dag van afkondiging.

vertaald uit : *Fazhi Ribao 1994 nian 2 yue 6 ri, di 3104 qi, 2*

APERCU GENERAL

Le texte est composé de deux parties. La première comporte le contexte historique et la brève analyse des décrets n°144 et 145. La seconde est consacrée à la traduction des deux décrets en question.

La Chine a connu trois vagues de poursuites religieuses, dirigées contre les missions et à l'origine des deux décrets.

La première, source des deux autres, englobe la période allant de 1664 (année durant laquelle furent bannis tous les missionnaires hors de Pékin) à 1900 (période dominée par les actions menées par les Boxers contre les religieux).

La deuxième vague comprend les poursuites menées à partir des années '20 dans les territoires gouvernés par les Communistes. Comme caractéristique de la politique menée par les Communistes chinois en matière de religion, on peut souligner leur attachement aux idées de Marx et de Engels et à la politique de Lenine.

La troisième vague a commencé dans les années '80 et n'a cessé de gagner de l'importance à partir de 1989 (année des événements de la Place Tien'anmen).

Comme cause de cette troisième vague, on peut distinguer deux facteurs.

Premièrement, les réformes économiques qui ont permis au peuple de posséder plus d'argent, donc de se lancer dans la corruption, qui à son tour a permis au peuple d'ériger des petits temples. Le décret n° 145 permet de réagir à l'échelle nationale à ce problème. Comme deuxième facteur, on peut souligner l'influence de l'ouverture de la Chine, permettant aux sociétés étrangères et à leurs experts de s'y implanter, mais attirant inévitablement les sociétés à caractère religieux. Ces dernières ont entraîné un renouvellement des activités des religions étrangères en Chine, d'où une réaction du pouvoir en place tentant d'endiguer ce processus. La concrétisation de cette tentative se retrouve dans le décret n°144.

Le décret n°144 a pour but d'instaurer un équilibre entre, d'une part la protection de la liberté de religion des étrangers établis en Chine (1), et d'autre part la préservation des intérêts chinois (2) (Article 1). Cet équilibre est atteint en accordant certains droits aux étrangers (1), mais en les soumettant à certaines restrictions (2).

On peut décrire le but du décret n°145 de la façon suivante : protéger les activités religieuses *normales* et les intérêts légaux des bâtiments dans lesquels sont exercés ces activités, et simplifier la gestion de ces bâtiments.